

Feministen, toon interesse in wat Oekraïne doormaakt

Het gebrek aan aandacht voor de oorlog in Oekraïne in feministische debatten in Nederland is me vaker opgevallen. De abortussituatie in de VS wordt nauwlettend gevolgd, maar de naam Poetin viel zelfs niet op een debataavond in de Amsterdamse Balie met de titel *Feminism against Tyrants*.

Dat is gek: het zou breed gedragen kennis moeten zijn dat het Kremlin probeert Europa te ontwrichten door bijvoorbeeld de anti-abortus-lobby te steunen. Miljoenen gingen naar Europese anti-abortus-groeperingen vanuit de stichting van Konstantin Malofejev, de Russische oligarch die óók een sleutelrol speelde bij de inname van de Krim.

Nu heb ik zo mijn vermoedens over de redenen voor die lauwwarme feministische interesse voor deze oorlog. De vriendelijkste is dat Nederland Oekraïne al steunt. Begrijpelijk, maar het verklaart niet waarom in abortusdebatten de Russische connectie nauwelijks wordt genoemd. Daarbij kan Oekraïne nog steeds alle solidariteit gebruiken.

De tweede reden voor gebrek aan interesse vanuit progressief-feministische hoek, is, vrees ik, dat Oekraïne (soms) wordt gesteund door de VS. Die imperialistische bully roept in progressieve kringen zulk reflexief afgrijzen op, dat het kan leiden tot de denkfout 'de vijanden van mijn vijanden zijn mijn vrienden,' of in ieder geval 'de vrienden van mijn vijanden interesseren me niet'. Dat het steeds de VVD-ministers zijn die naast Zelensky poseren helpt ook niet, maar kan toch geen reden zijn om niet zelf na te denken.

Poetin droomt van een groot Rusland met uiterst conservatieve familiewaarden. Hij sprak zelfs over Oekraïne als vrouw die even op haar rug moet liggen. Ik ben bang dat de steun van de VS en VVD sommigen verblindt voor het feit dat dit een anti-imperialistische oorlog is, tegen een expansieve fascist. Poetin droomt van een groot Rusland met uiterst conservatieve familiewaarden. Hij maakte huiselijk geweld praktisch legaal, in Oekraïne zijn de verkrachtingen van het Russische leger berucht. Poetin sprak zelfs over Oekraïne als vrouw die even op haar rug moet liggen. „Onderga het maar gewoon, schoonheid.”

Bij de vrouwenmars leken velen het verband tussen de strijd tegen imperialisme en fascisme enerzijds en de vrouwenstrijd anderzijds scherp te zien. Terecht: de strijd tegen fascisme is de feministische strijd. Dus nogmaals, waarom zo weinig interesse voor degenen die nu zo'n strijd voeren? Dat die oorlog niet louter door feministen wordt gevoerd, doet daar niets aan af.

Ik vermoed dat de derde reden is dat Poetins agressie onze eigen militarisering in gang heeft gezet. En militarisering is niet feministisch. Ik zag zondag wel een bord met: „Oorlog? Weiger Dienst”.

Als ik westerse feministen expliciet over Russische oorlogsdreiging hoor, dan gaat dat vaak niet voorbij 'de wapenindustrie is slecht: feminisme is pacifisme.' Zie het manifest dat een groep westerse feministen vlak na de invasie in 2022 ondertekende, waarin ze Oekraïners opriepen hun verzet direct te staken.

Maar deze manier van denken over oorlog is simplistisch, verwend en wereldvreemd. Soms kies je de oorlog niet zelf, zoals velen in de wereld je kunnen vertellen. En dan zijn wapens geen abstractie meer om je toe te verhouden, en is je leger het enige wat tussen jou en een fascistische vijand staat.

Ik wil zo graag feministische input in het maatschappelijke gesprek over het leger dat verder gaat dan 'geen oorlog graag'. We zouden kunnen leren van Oekraïense inzichten. Hoe verhoudt een vrouwelijke soldaat zich tot zo'n patriarchaal instituut? Wat doet oorlog met genderverhoudingen? Waarom zijn veel feministen daar anders gaan denken over militarisering? Volg Maria Berlinska, Yaryna Chornohuz, Kateryna Zarembo, Sasha Dovzhyk en Hanna Hrytsenko.

Maar daar luisteren we hier nauwelijks naar, want juist Oekraïners worden weinig serieus genomen als het om hun eigen ervaringen gaat. Precies, ironischerwijs, zoals vrouwen niet serieus worden genomen door mannen. Veel Oekraïense vrouwen die ik sprak, trokken die parallel. Ze zouden te emotioneel betrokken zijn om de situatie te analyseren. Ze zouden niet snappen dat ze in een

proxyoorlog van de VS zitten, dat ze door Europeanen zijn opgehitst zich van Rusland af te wenden, dat vrede zo veel beter is dan oorlog. Maar dat kunnen wij ze wel uitleggen.

De term westsplaining is niet toevallig afgeleid van mansplaining.

Ik wil het denken over deze Europese oorlog niet overlaten aan mannen met een Kuifje-complex. En ik wil niet dat een bord met Weiger dienst het laatste woord is van het Nederlandse feminisme over een van de meest urgente fascistische bedreigingen van dit moment.

Dus, feministische kameraden, toon eens interesse in Oekraïense ervaringen met oorlog en Russische ondermijning. Kijk oostwaarts. Als niet uit solidariteit, dan uit welbegrepen eigenbelang.